Bekjennelse

Taler
Pål Steigan

Omstendigheter
Etter et foredrag på Rød Ungdoms sommerleir

Jeg skal snakke om marxismen. Men jeg skal ikke snakke etter et vedtatt skjema. Jeg vil prøve å forklare hva som gjorde meg til marxist, revolusjonær marxist, og hva som gjør at jeg fortsatt er det.

Jeg har vært marxist-leninist mer enn halve livet mitt. Men før det, altså før jeg var seksten, var jeg mye rart. Jeg var innom mange ideologier på jakt etter holdepunkter. Mange av dem lå langt fra marxismen, og det tok meg lang tid og mange ideologiske kamper før jeg gikk over til marxismen-leninismen.

Det ville sjølsagt vært kledelig om jeg kunne si at jeg kom til marxismen fordi jeg kjente arbeiderklassen. Men det ville være historieforfalskning, arbeiderklassen lærte jeg først å kjenne seinere. I virkeligheten kom jeg til marxismen fra filosofien. Det var sjølsagt mange ting i tida som bidro til å revolusjonere meg og andre i min generasjon - solidariteten med Indo-Kina, ungdomsopprøret, kulturrevolusjonen. Men ingen av disse tinga var i seg sjøl nok til å gjøre meg til marxist, fordi jeg søkte en filosofi, ei verdensoppfatning som kunne løse mer grunnleggende spørsmål. Dette brakte meg på leiting gjennom filosofiens irrganger.

Uansett hvilken merkelig filosofi jeg var tilhenger av, så hadde jeg hele tida minst ett punkt til felles med marxismen - jeg var ateist. Så lenge jeg har tenkt over spørsmålet har jeg vært ateist, altså avvist eksistensen av en gud. Dette er et materialistisk utgangspunkt, men det hindra meg ikke fra gang på gang å falle for idealistiske filosofier. Blant annet leste jeg flere verker av den greske filosofen Platon, og ble svært sjarmert av boka om Staten, idealstaten styrt etter ideelle prinsipper. Platon hevda at den virkelige materielle verden bare er en bleik gjenspeiling av den virkelige verden. Den egentlige verden er ideenes verden. En

hvilken som helst hest var bare en ufullkommen utgave av de fullkomne ideen HEST. På samme måte var det med staten. I idéverdenen skapte Platon sin idealstat der den sanne fornuft var satt i system og de korrekte filosofiske prinsipper styrte. Dette er idealisme, forestillinga om at det er tanker og ideer som er det grunnleggende. Mange moderne sosialister er arvtakere etter Platon, og deres sosialisme er bare en ny idéverden, med nye ideelle prinsipper. På tross av at jeg var ateist, tok det meg flere år å kritisere idealismen og å innse hva som er forholdet mellom ånd og materie, mellom ideer og virkelighet.

Men la meg ikke foregripe utviklinga.

Den filosofen som virkelig tente meg var grekeren Heraklit. Dessverre finnes det ikke noen virkelige skrifter av han, bare fragmenter. Men i trettenårsalderen fikk jeg tak i filosofihistoria til Arne Næss og leste om igjen og om igjen de obskure tesene til dialektikkens grunnlegger. De hadde en voldsom kraft. Heraklit sa: «Du kan ikke stige ned i samme elv to ganger.» Et strålende utsagn. Det betyr at alt er i forandring, uavbrutt. Neste gang du går ut i elva har den forandra seg. Vannet har rent lengre ned, breddene har forandra seg, i det minste ørlite grann. En tese om å forkaste det statiske, det stillestående og skjønne at alt, absolutt alt, er i evig forandring.

En annen setning som skulle brenne seg fast var: «Det er polemos - krig i alle ting.» Dette betyr jo at alt som finnes er en enhet av motsetninger. Uansett hvor massiv og enhetlig en ting ser ut, så består den av motsetninger. Ned i de minste partikler er alle ting en enhet av motsetninger. Heraklit lærte meg at all utvikling er et resultat av kampen mellom slike motsetninger. Som overskrift på denne filosofien satte jeg Heraklit-sitatet: «panta rei» - alt flyter. Dette var både et skritt mot større klarhet, men også et skritt mot større forvirring. For hvis alt flyter, åssen går det da an å ta stilling til noe som helst? Går det i det hele tatt an å si noe om verden? En kan bli kynisk eller deprimert av mindre.

Det spørsmålet som dermed kom til å stå helt sentralt i den videre leitinga mi etter en filosofi, var derfor: finnes det noe kriterium på sannhet, og i tilfelle, hva er kriteriet på sannhet?

Her var jeg forvirra lenge. Jeg var innom Kant og «tingen i seg sjøl», men det gjorde bare forvirringa større. Kant reiste spørsmålet om det er mulig for menneskene å få virkelig kunnskap om tingenes vesen, tingen i seg sjøl, og han

svarte NEI. Vi kan se stolen, høre fuglen synge - dette er våre sanseinntrykk, men stolen i seg sjøl og fuglen i seg sjøl kan vi ikke nå fram til. Men er dette riktig, så er alt subjektivt. Alle kan tolke verden som de vil og enhver tolkning er like riktig.

Jeg skal ikke trøtte dere med å gå opp alle de krokveiene jeg fulgte etter dette. Jeg snuste på Descartes, og var fascinert av åssen han prøvde å bygge et system på en setning som skulle være ubestridelig sann: «jeg tviler - altså tenker jeg, jeg tenker - altså er jeg». Jeg var påvirka av agnostikeren og logikeren Bertrand Russell, og jeg prøvde oppriktig å bli eksistensialist etter modell av Jean-Paul Sartre. Men alt var som å plante beina i lause lufta. Det fantes ikke holdepunkter.

Det var da jeg stifta bekjentskap med marxismen. Motvillig først, for jeg hadde lest «Guden som sviktet» og «Mørke midt på dagen» av Koestler, «Animal Farm» og «1984» av George Orwell, lest Solsjenitsyn og hørt radioserien til Jahn Otto Johansen: «Ti år uten Stalin». Pluss mye annet. Jeg hadde motforestillinger mot marxismen praktisk talt på hvert eneste nivå, likevel var jeg nødt til å gi meg, ikke på grunn av omvendelse, men fordi alle motargumentene jeg kunne mobilisere ikke klarte å rokke ved hovedtrekka i marxismen. Og framfor alt ga marxismen det filosofiske holdepunktet som jeg hadde vært ute etter. Marxismen klarte å forene Heraklits bilde av en verden i evig forandring med et holdbart kriterium på sannhet. Dialektikken møtte materialismen.

I «Teser om Feuerbach» sier Marx: «Spørsmålet om den menneskelige tenkninga er objektivt sann - er ikke et teoretisk, men et praktisk spørsmål. I praksis må mennesket bevise sannheten, dvs. virkeligheten og makta, det dennesidige i tenkninga si.»

Praksis er kriteriet på sannhet. Dette stikkordet var entrénøkkelen tii en hel filosofi. Jeg trur det er vanskelig for dem som hører dette i ettertid å forestille seg hvor revolusjonerende denne oppdagelsen var. Hvis en leser det overflatisk kan det virke nokså enkelt, ja, banalt. Men det er revolusjonerende. For med dette grunnlaget er det mulig å oppnå sann erkjennelse uten å finne opp en evigvarende, guddommelig Sannhet. Tenkninga er ikke sann uavhengig av tid og rom. Den er sann eller usann i forhold til praksis. Holdbarheten av ideene kan bare prøves i praksis. Dette oppløser også «das Ding an sich» og gjør det mulig å oppnå objektiv erkjennelse. Vi erkjenner tingen gjennom å forandre

den. Det er typisk at det er en filosof og ikke en møbelsnekker som stilte spørsmålet om det er mulig å erkjenne stolen. Møbelsnekkeren har forandra treet etter sine arbeidstegninger og skapt en stol i praksis. For han er ikke stolen en «ting-i-seg», men en «ting-for-oss».

Men dette betyr ikke at marxismen kan forveksles med empirismen, at det er bare våre umiddelbare sanseerfaringer som er sanne. Sanseerfaring er en nødvendig del av kunnskapsprosessen, men det laveste trinnet. Når vi har sansa en del, begynner hjernen å trekke slutninger. Allerede de primitive menneskene trakk massevis av sånne slutninger, slutninger av samme typen som jeg leste i den gamle soppboka mi under stikkordet «hvit fluesopp»: «Det gis intet tilfelle der nytelse av denne sopp ikke har medført døden». Her er vi inne på den objektive sannheten om hvit fluesopp (om en og annen skulle ha overlevd endrer ikke mye på dette), og merkelig nok er det slik at den argeste idealist regner dette som en objektiv sannhet.

Det sansematerialet vi samler opp er råstoff til å trekke slutninger. Her kommer den logiske tenkninga inn. Materialet bearbeides, blir systematisert og vi forsøker å trekke mer allmenne lærdommer av det vi veit. Dette er et høyere nivå enn den direkte sansinga. Men åssen skal vi vite om slutningene er riktige?

Jo, da må vi tilbake til praksis.

Engels nevner eksemplet med Uranus. Teorien til Kopernikus om planetenes bane rundt sola var bare en teori, riktignok en god og sannsynlig teori, men like fullt en teori, helt opp i forrige århundre. Helt til Leverrier brukte teorien til å regne ut at det måtte finnes en planet til og hvor den i så fall måtte finnes, og da Galle fant denne planeten akkurat der med teleskopet sitt. Dermed var den kopernikanske teorien bevist. Vi veit nå at det er en objektiv sannhet at planetene går rundt sola.

Jeg er vokst opp i femtiåra, da nye store oppdagelser i naturvitenskapene begynte å skylle inn over oss i stadig større tempo. Jeg trur dette har gitt deler av min generasjon ei stor tru på vitenskapens muligheter. Vitenskapen kunne trenge inn i atomene og ut i de fjerneste galakser. For oss som blei bitt av denne utviklinga var det derfor bare et tidsspørsmål om når vitenskapen ville bryte nye barrierer, som f.eks. å løse gåten om åssen levende materiale oppsto av uorganisk materiale. Dette vitenskapssynet passa godt inn i den marxistiske

kunnskapsteorien akkurat som Einsteins relativisme og Darwins utviklingslære lot seg forene med marxistisk dialektikk.

Naturvitenskapen er revolusjonerende, banebrytende. Derfor blei det logisk for meg å ta ei liknende holdning til historia og samfunnet. Akkurat som naturen aldri står stille, men beveger seg som en enhet av motsigelser, var det logisk å se samfunnet på den samme måten, som en kontinuerlig prosess av strid og klassekamp. Akkurat som det er viktig for naturvitenskapene å avdekke de lovene som finnes i naturen uavhengig av vår vilje, må det være viktig for samfunnsforskeren å finne de lovene som påvirker den samfunnsmessige utviklinga.

Her vil jeg gjøre et innskudd.

Sjøl var jeg altså ateist hele tida. Men jeg har ofte blitt angripi av folk som sier det er like umulig å være ateist som å bevise at gud eksisterer. Hvordan kan jeg være så sikker på at det ikke finnes en styrende ånd bak alt osv. Et slikt standpunkt kaller vi i filosofien agnostisk.

Agnostikerne bommer når de leiter etter et negativt gudsbevis. Men det er like meningsløst som å vente på åpenbaringer. Det er mulig for oss i dag å vise historisk at gud er skapt i menneskets bilde og utvikla historisk av de samfunnsmessige forholda. Det primitive stammesamfunnet hadde personlige guder med alle menneskenes laster og lyster. Mer utvikla samfunn abstraherte sine guder opp på et høyere nivå. Men nivået er ikke høyere enn at vi veit at dagens kristne gud er en arvtaker etter den jødiske guden, og den jødiske guden var en stammegud som til og med fløtta seg geografisk ettersom Abrahams nomadefolk fløtta hjorden sin fra sted til sted. Når vi gjennom historiske, arkeologiske, språkhistoriske og andre vitenskaplige metoder kan gjenskape de viktigste utviklingstrinna i hvordan menneskeheten skapte gud i sitt bilde, hvorfor skulle det da være noen grunn til å tru på noen gud? Når vi veit at mennesket ikke blei skapt av ånd, men er det foreløpig høyeste utviklingstrinnet i en lang utviklingskjede fra de laveste organismer og oppover, hvordan blir det da plass til noen gud? Når vi veit at organisk materiale utvikla seg fra ikke-organisk materiale, når vi veit at det kanskje om et så ubetydelig tidsrom som et par hundre år maksimum vil bli mulig å gjenskape denne prosessen i laboratorium, hvor blir det da av gud?

Dette var sidespranget. Jeg kan snakke en time eller to om religion, men la meg ikke ledes ut i fristelse. Amen.

Arbeid først, fornøyelser siden.

Etter at den marxistiske kunnskapsteorien hadde forent materialismen med dialektikken, blei påvirkninga fra naturvitenskapens framgang en kraftig dytt i ryggen for å slutte meg til den historiske materialismen.

For folk som levde i middelalderen og mente å vite at jorda hadde eksistert i 6-7000 år, slik Bibelen forteller, som trudde at jorda var flat og var sentrum i universet, må det ha vært lett å tru at samfunnet er stillestående og gitt av Gud. Men å tru dette i vår tid er noe ganske annet. Vi veit at mennesket har vandra på jorda i kanskje 3,5 millioner år, og i forhold til det er det bare et lite øyeblikk at det har eksistert klasser. Vi veit at jorda bare er et lite fnugg i ytterkanten av en galakse, og at det er en vrimmel av galakser. Vi veit at det universet vi kjenner minst er 20 milliarder år gammelt. Under sånne forhold er det vanskelig å se på seg sjøl som verdens navle. Når det gjelder kunnskaper, så har jeg lest et sted at hvis vi regner fra de tidligste tider og framover, så blei menneskehetens kunnskaper fordobla i perioden fra 1970 til 1975 i forhold til hele perioden før 1970. Under sånne forhold er det umulig å forestille seg samfunnet som uforanderlig. Det er umulig å tenke seg at kapitalismen er endestasjonen for all historie.

Dette var for meg terskelen til den historiske materialismen. I «Det Kommunistiske Partis Manifest» ga Marx og Engels et glitrende konsentrat av den historiske utviklinga av kapitalismen. De viste at kapitalismen oppsto fordi føydalismen blei ei hindring for utviklinga av produktivkreftene. Den industrielle revolusjonen sprengte det stillestående føydale samfunnet i stumper og stykker. På den måten var kapitalismen revolusjonær. Men kapitalismen inneholder egne motsigelser (husk gamle Heraklit!), og når kapitalismen er utvikla langt nok vil disse motsigelsene sprenge kapitalismen på samme måte.

Kapitalismen, som bygger på privat eiendom, skaper så store samfunnsmessige produktivkrefter at de kommer i en stadig større konflikt med den private eiendommen. Gruvedrift, avfallsutslipp, industri, fiske, oljeutvinning osv. all produksjon får i stadig større grad globale konsekvenser. Derfor blir det en stadig større hindring for menneskehetens utvikling at disse ressursene eies

privat. Denne motsigelsen skaper økonomiske, økologiske og andre kriser, og den kan ikke løses før også eiendommen blir samfunnsmessig.

Som ateist har jeg alltid hatt en sterk aversjon mot alt som smaker av determinisme, noe som er forutbestemt av skjebnen. Denne innvendinga reiste jeg sjøl den gangen, og fant et svar som jeg mente var tilfredsstillende. Men jeg har seinere blitt konfrontert med dette spørsmålet gang på gang. Er ikke marxismen bare en ny form for determinisme, der kommunismen erstatter de religiøses forestilling om Guds vilje?

Vi kommunister har sikkert ikke klart å holde denne skillelinja så klart hele tida. Men etter å ha lest Karl Marx grundigere, mener jeg at han klarte å holde dette skillet klart. I motsetning til sosialistene på hans tid, skapte han ikke en utopisk drøm om et ideelt samfunn. «Vår lære er ikke skapt av en eller annen verdensforbedrer,» sa Marx og Engels. Marx dissekerte kapitalismen for å finne dens bevegelseslover. Det var på dette grunnlaget han slo fast at kapitalismen er et historisk stadium som nødvendigvis vil bli avløst av et annet, og han viste hva slags samfunn dette måtte være, i hovedtrekk. Dette er ikke mer deterministisk enn at det er mulig for astronomer som kjenner fysikkens lover å regne ut omløpstida til Haleys komet eller neste solformørkelse.

Men politisk økonomi er ikke fysikk. Som enhver annen parallell, halter også denne. For mens det er mulig å fastsette det nøyaktige tidspunktet for neste gang vi kan se Haleys komet, er det ikke mulig å regne ut nøyaktig når kapitalismen bryter sammen. Den politiske økonomien gir oss et redskap til å forstå tendensen, det at kapitalismen bryter sammen. Men hvordan og når dette vil skje er en annen sak. Den teknologiske utviklinga er allerede i ferd med å gi Marx rett. Den datarevolusjonen som vi bare såvidt har sett starten på, vil på lang sikt slå beina under lønnsslaveriet. Det er mulig med tekniske hjelpemidler som allerede finnes på tegnebordet i dag å redusere den nødvendige arbeidstida til sånt minimum at det blir mulig å forsyne foik med produkter etter behov. En sånn produktivitet, som er drivi fram av den kapitalistiske konkurransen, vil slå beina under den kapitalistiske konkurransen og gjøre markedsøkonomien til en meningsløshet.

Borgerlig historie ser på utviklinga av samfunnet som et resultat av ideenes utvikling. Etter deres syn brøyt ideen om frihet, likhet og brorskap fram omkring den franske revolusjon og betydde opptakten til den moderne

kapitalistiske velferdsstaten.

Et borgerlig sosialismesyn går ut på at sosialismen vil bryte gjennom når ideen om en sosialistisk organisering av samfunnet vinner oppslutning.

Ei slik historieoppfatning står i motsetning til marxismen. Marx så samfunnsutviklinga som et resultat av utviklinga av produksjonsredskapene. Han viste at utviklinga av nye produksjonsmåter tvang fram nye former for organisering av samfunnet. Det var ikke ideen om likhet som reiv grunnen under det føydale samfunnet, men de nye produksjonsmidlene som blei skapt på syttenhundretallet. Dampmaskinen gjorde det mulig å produsere varer langt billigere og i en helt ukjent målestokk. Maskiner, som tidligere hadde vært avhengige av vannkraft, kunne plutselig plasseres hvor som helst. Dermed var grunnen skapt for moderne fabrikker. Det var disse nye produksjonsmidlene som praktisk talt sprengte grunnmuren vekk fra føydalismen. Føydalismens rammer blei for trange, og de nye fabrikkene pøste ut billige varer som gjorde den føydale naturalhusholdninga umulig. Millioner av landbrukere blei utarma og strømte inn til byene.

På noen få tiår gjorde dampmaskinen mer vei i vellinga enn hele rekka av opplysningsfilosofer eller samfunnskritikere hadde gjort i alle de foregående århundrene. Det stillestående føydalsamfunnet måtte gi plass for det dynamiske og hektiske kapitalistiske samfunnet. Men for kapitalismen var det nødvendig å fjerne de føydale stavnsbanda som holdt menneskene lenka til jorda. Kapitalen trengte frie arbeidere som kunne flyttes hit og dit. Det var også nødvendig å fjerne de hindringene for handelen som var så vanlige i middelalderen og seinere. Derfor trengte kapitalen parolen om frihet og likhet. Ideen fikk styrke fra dampmaskinen og spinnemaskinen, ikke omvendt. At dette var en borgerlig frihet og en borgerlig likhet er en annen sak.

Den kapitalistiske vareøkonomien reiv med seg hele samfunnet. Som Marx sier: kapitalismen har redusert alle menneskelige forhold til et vare - penge - forhold. AU personlig verdighet får sin bytteverdi. De mest tilbakeliggende områder blir dratt med i dragsuget. Den billige vareproduksjonen er det tunge artilleri som river ned alle stengsler og skaper et kapitalistisk verdensmarked.

På denne måten har borgerskapet spilt en høyst revolusjonær rolle i verdenshistoria. Det er nå 192 år siden den franske revolusjon begynte. Det er

litt over to hundre år siden James Watt lagde sin dampmaskin. Tenk bare på den enorme forandringa som har skjedd i verden siden da, så ser dere hvilken kjempestor betydning utviklinga av produksjonsmidlene har for utviklinga av samfunnet. Og denne utviklinga lar seg ikke stoppe.

I motsetning til de tidligere herskerklassene kan ikke borgerskapet eksistere uten stadig å revolusjonere produksjonsmidlene. Den kapitalisten som ligger litegrann foran sine konkurrenter i utviklinga av ny teknikk vil få en ekstraprofitt, mens den som henger etter vil bli slått ut i konkurransen. På denne måten har borgerskapet skapt produksjonsmidler som er i ferd med å sprenge rammene for den kapitalistiske produksjonsmåten. Den borgerlige eiendomsformen er privat, men produksjonen er samfunnsmessig, og jo kraftigere produksjonsmidlene blir, jo mer står de i motsetning til den private eiendommen.

Borgerskapet er sjøl nødt til å innse dette. Derfor er det private familieselskapet avløst av aksjeselskapet, aksjeselskapet er utvikla til truster og monopoler, og monopolene har gått sammen med den kapitalistiske staten i statskapitalistiske foretak. Ta Nordsjøen. Det er umulig for en enkeltkapitalist å akkumulere så mye kapital som det som skal til for å drive oljevirksomhet der. På et eneste år blei det investert mer enn hele kapitalen til den største norske forretningsbanken. Det er bare ett sted i Norge det finnes en slik kapital, og det er hos felleskapitalisten, staten.

Eller se på de store økologiske katastrofene som er under utvikling, ødelegging av havet, Sahara som vokser, luftforurensning, sur nedbør, ødelegging av Brasils skoger. Eller massearbeidsløsheten på titalls millioner. Dette er delvis negative utslag av de fantastiske nye produksjonsmidlene. De kan bare bringes under kontroll i samfunnsmessig og internasjonal skala. Privat eiendom og privat kapital står i direkte motstrid til løsninga av de økologiske problema.

Altså: Alt peker mot at kapitalismen vil sage over den greina den sitter på. Innafor ramma av kapitalismen er det skapt produksjonsmidler som kapitalismen ikke har plass til. De sprenger ramma til kapitalismen og skaper det økonomiske grunnlaget for en ny samfunnsform: kommunismen, der sosialismen utgjør det laveste stadiet.

Jeg nevnte innledningsvis at jeg kom til marxismen fra filosofien. Dette betyr

også at jeg ikke skjønte arbeiderklassens rolle i historia. Det var først da jeg begynte å studere merverditeorien til Marx at jeg så at det er proletariatet, den moderne arbeiderklassen, som er den klassen som må utløse kapitalismens sammenbrudd. Ved å studere den politiske økonomien kunne Marx vise at rota til ondet i kapitalismen ikke lå i den ujamne fordelinga av godene, som er det som er det mest synlige, men i forholda i produksjonen, motsigelsen mellom arbeid og kapital. Den ujamne fordelinga er bare et speilbilde av forholda i produksjonen der arbeideren ikke eier annet enn arbeidskrafta si, mens kapitalisten eier kapitalen og det produktet som arbeideren skaper. Merverditeorien til Marx oppsto ikke i lause lufta. Han bygde videre på det arbeidet som de største borgerlige økonomene, slike som Ricardo, hadde gjort. Kapitalen er en kritikk av den politiske økonomien, der han tar over og kritiserer den borgerlige økonomien.

Marx viste at arbeiderne ikke får betalt for arbeidet sitt, men at de tvert om selger arbeidskrafta si. Det betyr at de stiller arbeidskrafta si til rådighet for kapitalisten i ei viss tid. Og for dette får de ei viss lønn. Men når arbeideren har skapt verdier som svarer til verdien av hans egen arbeidskraft, betyr det på ingen måte at han kan gå hjem for dagen. Han fortsetter produksjonen til den avtalte tida er slutt, men nå som ubetalt arbeid. I denne tida skapes merverdien, og den tilfaller kapitalisten. På lønnsslippen ser det derimot ut som om arbeideren har fått betalt for alt arbeidet sitt, i timer. På den måten blir utbyttinga tilslørt.

Arbeiderklassen er kapitalistklassens motpol i det kapitalistiske samfunnet. Arbeiderklassen eier ikke noe annet enn arbeidskrafta si og må selge den for å overleve. Som klasse kan heller ikke arbeiderklassen oppnå grunnleggende forbedring annet enn kollektivt. Mens borgerskapet kunne gjøre revolusjon mot adelen for å opprette et nytt utbyttersystem, er det bare mulig for arbeiderklassen å lykkes gjennom å avskaffe all utbytting og dermed alle klasser.

For meg var det nødvendig å skjønne såpass om arbeiderklassens historiske og økonomiske rolle før jeg kunne ta arbeiderklassens standpunkt. Det var ikke tilstrekkelig å innse at arbeidsfolk har dårlig råd, at de blir tråkka på av sjefene osv. Det kunne i beste fall bare ført til et borgerlig-humanistisk synspunkt. Det var nødvendig å forstå arbeiderklassens revolusjonære betydning i den kapitalistiske epoken, ikke som en lidende, men som en ledende klasse.

Mange av disse tinga kunne vært utbrodert mer og forklart grundigere. Jeg har

bare villet gi en bakgrunn for at jeg sjøl kom til å bli marxist-leninist. Det var sjølsagt også mange andre ting i tida som spilte inn. «Skoleopprøret», kampen mot USAs krig i Indo-Kina, kulturrevolusjonen i Kina osv. Men alt dette kunne i beste fall bare ha ført meg til et progressivt, anti-imperialistisk standpunkt, og ikke til å bli marxist-leninist, Marxist-leninist blei jeg fordi marxismen-leninismen ga en tilfredsstillende helhetsanalyse, en teori og en filosofi jeg kunne stå inne for og forsvare. Og dette er fortsatt hovedgrunnen til at jeg ennå er aktiv revolusjonær. Mange ting har endra seg. Det Vietnam vi trudde på har blitt et statsfengsel. Den kulturrevolusjonen som vi var så entusiastiske for, svarte ikke til forventningene og inneholdt skyggesider som vi først nå er klar over. Og så videre.

Men ingen har gitt noen gode argumenter mot materialismen.

Ingen har gitt noen gode argumenter mot den historiske materialismen.

Ingen har gitt noen gode argumenter mot den marxistiske politiske økonomien.

Ingen har gitt noen gode argumenter mot Lenins imperialismeteori eller statsteori.

På alle disse områdene er det min ærlige mening at verdensutviklinga, utviklinga av vitenskapene og den teknologiske utviklinga tvert om har gitt nye argumenter for marxismen-leninismen.

Det har riktignok kommet mange argumenter mot den leninistiske partimodellen. Det viktigste argumentet er sjølsagt at mange marxist-leninistiske partier har degenerert til borgerlige partier og det som verre er. Den demokratiske sentralismen er sjølsagt ikke noen garanti mot ei sånn utvikling. Men det finnes da heller ingen annen organisasjonsform som kan garantere et parti mot å bli borgerlig. Den sosialdemokratiske, den ultrademokratiske, «flatstruktur» osv. har snarere vist seg å være garantier for at borgerlige klikker må ta makta. Dette kunne være emne for et eget foredrag, men for å være kort, vil jeg bare slå fast at den leninistiske partimodellen tross alt er den som er best egna til å lede en sosialistisk revolusjon. Og er det noe verden desperat trenger så er det revolusjon, før kapitalismen og imperialismen får stelt til enda mer faenskap.

Kilde
Pål Steigan: Svar på tiltale. Forsvar for marxismen. Forlaget Oktober A/S, Oslo 1982, s. 11-28.

Emneoversigt
Foredrag, Kommunisme, Marxisme, Revolusjon

URI
https://www.virksommeord.no/tale/bekjennelse